

RP 41/2004 rd

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lag om ändring av lagen om avbytar-service för lantbruksföretagare

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I propositionen föreslås att i lagen om avbytar-service för lantbruksföretagare införs de nödvändiga ändringar som föranleds av arbetspensionsreformen som träder i kraft vid ingången av 2005. Det föreslås dessutom att lagens bestämmelser om finansieringen av avbytarverksamhetens förvaltning ses över. Enligt förslaget kan Lantbruksföretagarnas pensionsanstalt i noggrant reglerade undantagsfall förbinda sig till den kommun som ingått uppdragsavtal om skötsel av den lokala förvaltningen i ersättning för lokala förvaltningskostnader betala mera än vad kommu-

nen har rätt till enligt huvudregeln. Det föreslås också att ändringar av teknisk natur görs där det främst behövs som en följd av ändringar som skett i lagstiftningen.

Den föreslagna lagen avses träda i kraft så snart som möjligt efter det att den har antagits och blivit stadfäst. Bestämmelser som ändrats på grund av arbetspensionsreformen tillämpas dock från och med början av 2005 och bestämmelser som gäller finansieringen av förvaltningen tillämpas retroaktivt från ingången av 2004.

MOTIVERING

1. Nuläge och bedömning av nuläget

1.1. Avbyttjänsternas koppling till arbetspensionslagstiftningen

Rätt till avbyttjänster enligt lagen om avbytar-service för lantbruksföretagare (1231/1996) hör enligt huvudregeln till sådana lantbruksföretagare som har en giltig försäkring som gäller minimipensionskydd enligt lagen om pension för lantbruksföretagare (467/1969), dvs. en s.k. obligatorisk LFöPL-försäkring. Åldern för ålderspension enligt lagen om pension för lantbruksföretagare är nuförtiden 65 år och den obligatoriska LFöPL-försäkringen kan inte fortsätta efter det även om företagaren, efter att ha uppnått den ovan nämnda åldern, skulle fortsätta med lantbruksföretagarverksamhet. Bestämmelserna i lagen om avbytar-service för lantbruksföretagare är skrivna enligt detta så att rätten till avbytar-service upphör i regel då företagaren fyller 65 år.

Åldern för ålderspension blir flexibel i och

med att arbetspensionsreformen träder i kraft från och med början av 2005. En lantbruksföretagare kan gå i ålderspension vid önskad tidpunkt, tidigast när han eller hon fyller 63 år och senast när han eller hon fyller 68 år. Inte heller i fortsättningen kommer det att förutsättas att man upphör med lantbrukarföretagarverksamhet när man går i ålderspension.

På grund av att pensionsåldern blir flexibel är det nödvändigt att se över de bestämmelser i lagen om avbytar-service för lantbrukarföretagare i vilka tanken på att pensionsåldern börjar när lantbruksföretagaren fyller 65 år ingår. Syftet med arbetspensionsreformen är att främja att man fortsätter arbeta längre än hittills, men reformen gör det också möjligt att gå i pension tidigare än nu. Det är i enlighet med målen för arbetspensionsreformen att rätten till avbytar-service fortsätter tills lantbruksföretagaren går i ålderspension vid den tidpunkt han eller hon önskar.

Lagen om ändring av lagen om pension för lantbruksföretagare (637/2003) som gavs i samband med arbetspensionsreformen omfattar

tar vissa andra ändringar med anledning av vilka vissa bestämmelser i lagen om avbytar-service för lantbrukare kräver smärre ändringar.

1.2. Finansiering av förvaltningen

Den viktigaste uppgiften för den lokala förvaltningen av avbytarverksamheten är att ordna lagstadgade tjänster för kunderna samt att fatta förvaltningsbeslut som gäller deras lagstadgade rättigheter och skyldigheter. Lantbruksavbytarens arbetsledningsuppgifter och handhavandet av avbytarens arbetarskydd hör också till den lokala förvaltningens uppgifter. I den lokala enheten har en ansvarig utsetts för förvaltningsuppgifter, en eller flera ledande avbytare för arbetsledningsuppgifter samt annan personal för kontorsuppgifter. Kundtjänsten kan skötas från ett fast verksamhetsställe även om de som använder tjänsterna kanske bor på långt avstånd. Däremot förutsätter arbetslednings- och arbetarskyddsuppgifterna att den ledande avbytare lär känna förhållandena på lägenheterna på ort och ställe.

Lantbruksföretagarnas pensionsanstalt (LPA) har som uppgift att i enlighet med 10 § lagen om avbytar-service för lantbruksföretagare sörja för ordnandet av den lokala förvaltningen av avbytar-service så att den lagstadgade servicen kan lämnas så ändamålsenligt som möjligt i alla de kommuner där behov av servicen förekommer. LPA ordnar den lokala förvaltningen främst genom att i enlighet med 12 § med kommunen ingå ett uppdragsavtal, genom vilket kommunen förbinder sig att handha avbytarverksamheten inom till sitt område eller ytterligare inom en eller flera andra kommuners område. Enligt 13 § skall LPA upprätta egna lokala enheter på de områden där den lokala förvaltningen inte kan genomföras utifrån uppdragsavtal.

Den lokala förvaltningen har från ingången av 2000 fungerat i hela landet på basis av uppdragsavtal. LPA har inga egna lokala enheter. Antalet lokala enheter som kommunerna bildat minskade sedan början av 2004 med drygt hundra jämfört med föregående års antal. De lokala enheterna är nu 116. I enlighet med de mål arbetsgruppen för utveck-

ling av avbytar-service för lantbrukare (Promemoria av social- och hälsovårdsministeriets arbetsgrupp 2001:16) framlagt har LPA försökt sammanslå de lokala enheterna till större enheter för att trygga en ekonomisk verksamhet och ett flexibelt ordnande av tjänsterna.

Den lokala förvaltningens kostnader ersätts på kalkylmässiga grunder av statliga medel med stöd av 32 § lagen om avbytar-service för lantbruksföretagare. Social- och hälsovårdsministeriet fastställer det totala beloppet av den statliga ersättningen för de lokala förvaltningskostnaderna för det följande finansåret årligen före utgången av september. Som beräkningsgrund för ersättningen är bl.a. antalet dagar som avbytar-tjänst lämnats i hela landet året före det år ersättningen fastställs. Det totala beloppet för ersättningen för 2004 är 13 400 000 euro. Eftersom antalet dagar för vilka avbytar-tjänst lämnats år 2002 var drygt 1,6 miljoner för hela landet, är ersättningens belopp 8,35 euro per dag avbytar-tjänst. LPA delar ersättningens totala belopp mellan de kommuner som verkar som lokala enheter. Fördelningsgrunden är antalet dagar då avbytar-tjänst lämnats inom enhetens område (33 § i lagen).

Avsikten med ersättningen är att täcka kostnaderna för ordnandet av den lokala förvaltningen i sin helhet under förutsättningen att verksamheten sköts i enheter med tillräckligt kundunderlag. Enligt den promemoria arbetsgruppen för utveckling av avbytar-service för lantbrukare avgett har verksamheten bäst kunnat ordnas i sådana lokala enheter där antalet dagar då avbytar-tjänst lämnats är ca 10 000–15 000 per år och antalet lantbruksföretagare som använder tjänsterna är ca 300–400. Då räcker medlen för administration till att avlöna minst tre heltidsanställda personer för administrativa uppgifter och arbetsledningsuppgifter.

Om LPA hade egna lokala enheter kunde de få ersättning för lokala förvaltningskostnader på samma grunder som kommunernas lokala enheter. Till LPA betalas med stöd av 31 § lagen om avbytar-service för lantbruksföretagare också en rimlig ersättning av statliga medel för förvaltningskostnader som tillkommit genom skötsel av uppgifter som ingår i lagen om avbytar-service för lant-

bruksföretagare. I regeringens proposition med förslag till lag om avbytar-service för lantbruksföretagare (RP 190/1996) konstateras att med dessa kostnader avses kostnader som uppkommit när LPA:s huvudkontor administrerat avbytar-service. I statsbudgeten 2004 har beräknats att för detta ändamål används 1 100 000 euro år 2004.

Grunderna för bestämning och fördelning av ersättningen till den lokala förvaltningen har gällt oförändrade sedan 1997. Ersättningsnivå grundar sig på beräkningar utifrån 1992 års kostnadsnivå. Det är nödvändigt att utvärdera ersättningssystemet i sin helhet under de närmaste åren, eftersom förhållandena har förändrats mycket sedan det nuvarande systemet skapades. Detta behov har bl.a. statens revisionsverk påtalat i förvaltningsrevisionens berättelse 12/2001. I den lokala förvaltningen av avbytar-service skedde i början av 2004 stora förändringar då antalet lokala enheter minskade med ca hundra jämfört med året före. Det är motiverat att genomföra en genomgripande utvärdering först då det finns uppgifter om de år 2004 verksamma lokala enheternas verkliga förvaltningskostnader.

Redan innan det är det nödvändigt att se över de bestämmelser som gäller ersättningen av förvaltningskostnaderna för avbytar-service. Med tanke på ett ändamålsenligt genomförande av lokalförvaltningen har det blivit ett problem att de nuvarande bestämmelserna har tolkats så att de inte ger möjlighet till betalning av en behovsprövad ersättning för de lokala förvaltningskostnaderna även om det i vissa speciellsituationer skulle finnas uppenbart behov därav. Om det till exempel på en till arealen mycket stor lokal enhets område finns bara ett litet antal lantbruksföretagare kan ersättningen till den lokala förvaltningen som beräknas utgående från antalet dagar då avbytar-service lämnats bli så låg att den inte räcker till att upprätthålla en fungerande lokal förvaltningsenhet.

1.3. Behov av tekniska ändringar på grund av ändringar i annan lagstiftning

Det är nödvändigt att göra tekniska ändringar i lagen om avbytar-service till lant-

bruksföretagare på grund av förvaltningslagen (434/2003) som trädde i kraft vid ingången av 2004, lagen om förvaltningsdomstolarna (430/1999) som trädde i kraft vid ingången av november 1999, förvaltningsprocesslagen (586/1996) som trädde i kraft vid ingången av december 1996 samt lagen om statsandelar till kommunerna (1147/1996) som trädde i kraft från början av 1997.

2. Föreslagna ändringar

2.1. Ändringar som föranleds av arbetspensionsreformen

3 §. Definition på lantbruksföretagare. Enligt 3 § 1 mom. 1 punkten i lagen avses med lantbruksföretagare en person som genom att själv delta i arbetet bedriver lantbruk och som har varit skyldig att uppta en obligatorisk LFöPL-försäkring och som har en sådan giltig försäkring eller ansöker om en sådan. Enligt 2 mom. betraktas såsom lantbruksföretagare också sådan lantbruksidkare i åldern 15—17 år som i fråga om andra villkor än åldern uppfyller villkoren för LFöPL-försäkring. Enligt 3 § 1 punkten i lagen om pension för lantbruksföretagare omfattar lagen inte lantbruksföretagare under 18 år, varför en person under 18 år inte uppfyller kraven för att få en obligatorisk LFöPL-försäkring. I samband med arbetspensionsreformen har 3 § i lagen om pension för lantbruksföretagare ändrats så att lagen inte tillämpas på verksamheten för en lantbruksföretagare förrän vid ingången av följande månad efter det 18-årsåldern uppfyllts. Det är nödvändigt att se över 3 § 2 mom. i lagen om avbytar-service för lantbruksföretagare så att åldersgränsen på 17 år ändras till 18 år.

4 §. Lantbruksföretagare som har rätt till semester. Enligt 1 mom. har en lantbruksföretagare som bedriver kreatursskötsel som huvudsyssla rätt till semester. Kreatursskötseln skall omfatta minst fyra i förordning nämnda husdjursenheter. Enligt 2 mom. bestäms när en lantbruksföretagare emellertid inte har rätt till semester, även om han eller hon skulle uppfylla de i 1 mom. föreskrivna förutsättningarna för semester. I momentet ingår tre punkter. Ändringarna i innehållet gäller 2 mom. 2 och 3 punkten. Däremot sker inga ändringar i 1 punkten. För tydlighetens

skull föreslås att hela momentet ersätts med ett nytt moment.

Enligt gällande 4 § 2 mom. 2 punkten har en lantbruksföretagare inte rätt till semester under den tid han eller hon får rehabiliteringsstöd som motsvarar full invalidpension. Enligt det ändrade 2 momentets motsvarande punkt är det nödvändigt att utesluta rätten till semester också för sådana lantbruksföretagare med kreatursskötsel som får full invalidpension eller arbetslöshetspension. I dagens läge kan inte sådana personer omfattas av den obligatoriska LFöPL-försäkringen och de kan därmed inte heller ha rätt till semester. När arbetspensionsreformen träder i kraft kan lantbruksföretagare med full invalidpension eller arbetslöshetspension i vissa sällsynta fall vara skyldiga att uppta en obligatorisk LFöPL-försäkring, varvid de enligt huvudregeln har rätt till semester. Uteslutandet av semesterrätten är motiverat så att de till semester berättigades skara inte utökas från det nuvarande. Det är inte i enlighet med avbytarsystemets syfte att utsträcka i lag föreskrivna rättigheter att gälla sådana situationer där personens utkomst är tryggad genom tillsvidare beviljad full pension.

Enligt gällande 4 § 2 mom. 3 punkten har en lantbruksföretagare inte rätt till semester efter det kalenderår under vilket företagaren fyllt 65 år. Bestämmelsen avser situationer där semesterrätten har uppkommit innan företagaren har fyllt 65 år, men semestern inte av en eller annan orsak har kunnat tas ut före 65-årsdagen och ålderspensionens början. Om kreatursskötseln fortsätter efter det ålderspensionen börjat skall alltså den sista semestern tas ut innan nästa kalenderår börjar. När pensionsåldern blir flexibel har lantbruksföretagaren möjlighet att förlägga sin pensionering så att han eller hon har tid att ta ut sin sista semester före det. Därför är det inte nödvändigt att i 4 § 2 mom. införa den motsvarande bestämmelsen i nuvarande 4 § 2 mom. 3 punkten.

5 §. Lantbruksföretagare som har rätt till vikariehjälp. Enligt paragrafen har en lantbruksföretagare som med en betydande arbetsinsats sört för de göromål som hör till skötseln av lantbruksföretaget och som av en i lagen särskilt uppräknad tillfällig orsak inte har möjlighet att utan vikariehjälp sköta de

nödvändiga göromål som hör till skötseln av lantbruksföretaget rätt till vikariehjälp.

På samma grunder som rätten till semester är det nödvändigt att utesluta rätten till vikariehjälp för sådana lantbruksföretagare som får full invalidpension eller arbetslöshetspension. De kan ju inte i dagens läge ha den obligatoriska LFöPL-försäkringen, varför de varken är berättigade till semester eller vikariehjälp. När arbetspensionsreformen träder i kraft ändras situationen så att i vissa fall kan mottagarna av full invalidpension eller arbetslöshetspension bli berättigade till vikariehjälp. Denna möjlighet föreslås bli avskaffad genom att ett nytt 2 mom. införs i paragrafen.

7 g §. Vikariehjälp för person som gått i ålderspension. När en lantbrukare fyller 65 år och går i ålderspension betraktas han eller hon inte som lantbruksföretagare enligt lagen om avbytarservice för lantbruksföretagare och han eller hon har inte heller enligt huvudregeln rätt till avbytarservice efter det. Enligt 7 g § föreskrivs avvikande från huvudregeln att en lantbruksföretagare som fyllt 65 år har rätt till vikariehjälp endast om behovet av vikariehjälp har uppkommit innan den ovan nämnda åldern uppfylls. Rätt till vikariehjälp har lantbruksföretagaren för högst 60 dagar under de sex månader som följer efter det den ovan nämnda åldern uppfyllts. Med anledning av pensionsreformen är det nödvändigt att ändra bestämmelsen så att formuleringen om 65-årsåldern ändras till en formulering om övergång till ålderspension. Enligt förslaget skall paragrafens rubrik ändras på motsvarande sätt. Dessutom föreslås att paragrafen delas upp i två moment så att det i 1 mom. bestäms om grunden för vikariehjälp och i 2 mom. om maximalt hur mycket vikariehjälp som kan fås. Därmed är paragrafens struktur enhetlig med 7 h §, som till innehållet har motsvarande bestämmelser om vikariehjälp som ges för arrangemang som anknyter till att fortsätta eller upphöra med företagsverksamheten.

2.2. Översyn av förvaltningsfinansieringen

12 §. Kommun som lokal enhet. I 1 mom. bestäms om arrangemang av avbytarservi-

cens lokala förvaltning genom ett uppdragsavtal mellan kommunen och LPA samt kommunens rätt att av LPA få ersättning för kostnader som kommer av att förvaltningsuppgifter och avbytar-service ordnas. I 2 mom. föreskrivs om vilka punkter som åtminstone skall ingå i uppdragsavtalet.

På de grunder som framkommer ovan i sista stycket under punkt 1.3 föreslås att det i paragrafen införs ett nytt 3 mom. som gör det möjligt att LPA undantagsvis kan förbinda sig till en kommun med uppdragsavtal betala en ersättning för de lokala förvaltningskostnaderna som är större än vad kommunen hade rätt till enligt 33 §.

Som formell förutsättning för LPA:s möjligheter att förbinda sig till att betala tilläggsersättning är att vederbörande ministerium, dvs. social- och hälsovårdsministeriet, ger sitt samtycke därtill. Avsikten är att företrädare för LPA förhandlar med ministeriets företrädare innan uppdragsavtalet görs upp. Det är motiverat att anteckna resultatet av förhandlingarna till exempel i ett protokoll över förhandlingarna. Om ministeriet ger sitt samtycke till att betala en behovsprövad tilläggsersättning skall ministeriet framlägga förslag om ett för ändamålet avsett anslag i statsbudgeten eller tilläggsbudgeten. Innan förslaget framläggs är det skäl att social- och hälsovårdsministeriet underhandlar med finansministeriet. Meningen är att grunderna för tilläggsersättningen och ersättningsbeloppet antecknas särskilt i uppdragsavtalet.

Som saklig förutsättning för att betala tilläggsersättning skall främst vara att de omständigheter som påverkar ändamålsenlig skötsel av förvaltningsuppgifterna inom den lokala enhetens område avviker tydligt och i avsevärd grad från övriga lokala enheters motsvarande förhållanden, varför kostnaderna för förvaltningsuppgifter är högre än vanligt.

Till ändamålsenlig skötsel av förvaltningsuppgifterna hör bl.a. besök på lägenheterna som handhas av de ledande avbytarerna. Besök på lägenheterna behövs bl.a. för att man i samband med dem kan kontrollera antalet avbyartimmar som behövs samt säkra att förhållandena på lägenheten med beaktande av avbytarernas arbetarskydd är oklanderliga.

Med förhållanden som inverkar på ända-

målsenlig skötsel av förvaltningsuppgifterna avses till exempel att avstånden mellan den lokala enhetens verksamhetsställen och de lägenheter som skall få avbytar-service är exceptionellt långa eller att förbindelserna mellan dem är exceptionellt besvärliga.

Förutsättningen för att betala tilläggsersättning skall vara att förhållandena på den aktuella lokala enheten tydligt och i avsevärd grad avviker från andra lokala enheters motsvarande förhållanden. Bestämmelsen förpliktigar inte till att den aktuella lokala enhetens förhållanden skall jämföras i detalj med förhållandena i varje annan lokal enhet. Meningen är att tilläggsersättning bara kan betalas då avvikelserna utifrån allmän livserfarenhet så tydligt kan observeras att det inte finns orsak att ifrågasätta dess existens.

Av den sista meningen i det föreslagna momentet framgår att betalningen av tilläggsersättning är exceptionell och beror på noggrann behovsprövning. Meningen är att LPA i första skedet skall bedöma och bara ta initiativ till att starta förhandlingar med social- och hälsovårdsministeriet först när pensionsanstalten själv är övertygad om behovet att betala tilläggsersättning. I nästa skede skall social- och hälsovårdsministeriet utöva prövningsrätt när ministeriet bedömer om det kan ge sitt samtycke till att LPA förbinder sig att betala tilläggsersättning. I sista hand är prövningsrätten en sak för riksdagen som avgör ärendet i samband med en budgetproposition eller tilläggsbudgetproposition.

31 §. Pensionsanstaltens förvaltningskostnader. Det inledande stycket och 1 punkten i paragrafens 1 mom. motsvarar 31 § 1 mom. i den gällande lagen. Enligt 1 mom. 2 punkten skall den tilläggsersättning som betalas till kommunen med stöd av uppdragsavtalet ske i samband med ersättningen för förvaltningskostnader som åsamkas LPAs huvudkontor.

I 1 mom. 3 punkten föreskrivs om betalning av tilläggsersättning till LPA i det fall att pensionsanstalten upprätthåller en egen lokal enhet inom något område. Enligt förslaget skall tilläggsersättning kunna betalas till LPA:s lokala enhet under samma förutsättningar som till den lokala enhet som kommunen upprätthåller.

Enligt gällande 31 § 2 mom. fastställer vederbörande ministerium, dvs. social- och hälsovårdsministeriet, grunderna för den ersättning som betalas till LPA för förvaltningskostnader. I praktiken har det dock visat sig ändamålsenligare att ministeriet fastställer ersättningsbeloppet i stället för grunderna för ersättningen. I den föreslagna paragrafens 2 mom. bestäms således om fastställandet av ersättningsbeloppen. Om det är nödvändigt att betala tilläggskostnader för de lokala förvaltningskostnaderna antingen till en kommun med uppdragsavtal eller LPA:s egen lokala enhet skall ministeriet enligt förslaget besluta också om hur ersättningarna hänförs. Avsikten är att tilläggsersättningens belopp för varje lokal enhet framgår av ministeriets beslut.

34 §. *Ersättande av kostnader för den lokala förvaltningen till kommun som ingått uppdragsavtal.* Enligt gällande 34 § 1 mom. betalar LPA till en kommun som ingått uppdragsavtal från och med ingången av finansåret månatligen, senast den 11 varje månad, en tolfedel av den ersättning som avses i 33 §. Den föreslagna paragrafen är i övrigt till innehållet lika som den gällande bestämmelsen utom att den också skall gälla betalningen av tilläggsersättningen som grundar sig på uppdragsavtalet.

Enligt gällande 34 § 2 mom. betalas ersättningen minskad med 10 procent om det inte är möjligt att med hjälp av automatisk databehandling överföra de uppgifter som behövs för verkställigheten av denna lag mellan LPA och den lokala enheten. Det är inte nödvändigt att införa motsvarande bestämmelse i lagförslaget, eftersom har alla lokala enheter numera har datautrustning med behövliga programvaror.

2.3. Tekniska ändringar

10 §. *Ordnanande av den lokala förvaltningen.* I 10 § 4 mom. finns en hänvisning till lagen om förvaltningsförfarande (598/1982), som är upphävd. Momentet föreslås bli upphävt som onödigt, eftersom förvaltningslagen, som trädde i kraft vid ingången av 2004, är tillämplig som sådan också på lantbruksföretagarnas avbytarservice till de delar det gäller funktioner som hör till förvaltningsla-

gens tillämpningsområde.

32 §. *Kostnaderna för den lokala förvaltningen.* I 2 mom. 3 punkten finns en hänvisning till lagen om statsandelar till kommunerna (688/1992) som är upphävd sedan ingången av 1997. Bestämmelsen måste ändras så att den gäller den ikraftvarande lagen om statsandelar till kommunerna.

43 §. *Sökande av ändring.* Terminologin i paragrafen föreslås bli ändrad så att den motsvarar gällande lag om förvaltningsdomstolarna. Samtidigt förenklas bestämmelsen genom att omnämmandet om 30 dagars besvärstid i 1 mom. stryks, eftersom därom föreskrivs i 22 § förvaltningsprocesslagen. Dessutom omformuleras den finska språkdräkten i hänvisningen i 3 mom. om förvaltningsprocesslagen så att den blir tidsenligare.

44 §. *Avgörande av meningsskiljaktigheter som beror på uppdragsavtal.* Terminologin också i denna paragraf föreslås bli ändrad så att den motsvarar gällande lag om förvaltningsdomstolarna. Dessutom stryks en onödig hänvisning till 69 § förvaltningsprocesslagen ur paragrafen, då det även utan hänvisning är klart att paragrafen gäller förvaltningstvistemål som avses i förvaltningsprocesslagen.

3. Propositionens verkningar

De ändringar i lagen om avbytarservice för lantbruksföretagare som beror på arbetspensionsreformen har inga oberoende ekonomiska verkningar. Ändringarna är dels främst av teknisk karaktär och dels avser man med hjälp av dem att i mån av möjlighet bibehålla de till avbytarservice berättigades skara sådan den är nu.

De ändringar som gäller finansieringen av förvaltningen har inte heller oberoende ekonomiska verkningar, men de möjliggör till exempel att i budgetpropositionen eller tilläggsbudgetpropositionen kan anvisas anslag för behovsprövad betalning av tilläggsersättning för avbytarverksamhetens lokala förvaltningskostnader. De föreslagna ändringarna gör det möjligt att genomföra den lokala förvaltningen ändamålsenligt i hela landet. En tillräckligt stor, yrkeskunnig förvaltningspersonal bidrar till att tjänsterna kan ordnas jämlikt, i enlighet med lagen och eko-

nomiskt. Genom att ändamålsenligt sköta arbetslednings- och arbetarskyddsuppgifterna för lantbruksavbytare kan man också förebygga skador och ersättningar som skall betalas på grund av dem och som annars kanske skulle betalas av statens medel som ersättning för avbytarkostnader.

4. Beredningen

Propositionen har beretts som tjänsteuppdrag vid social- och hälsovårdsministeriet i samarbete med Lantbruksföretagarnas pensionsanstalt. Finansministeriet, Maa- ja metsätaloustuottajien Keskusliitto MTK ry, Kommunala arbetsmarknadsverket, Kunnallisvirkamiesliitto KVL – Kommuntjänstemannaförbundet KTF ry samt Lantbruksav-

bytarna rf har hörts vid beredningen.

5. Ikraftträdande

Den föreslagna lagen avses träda i kraft så snart som möjligt efter det att den har antagits och blivit stadfäst. Bestämmelser som ändrats på grund av arbetspensionsreformen tillämpas däremot från och med början av 2005 då arbetspensionsreformen träder i kraft. Bestämmelser som gäller finansieringen av förvaltningen föreslås bli tillämpade retroaktivt från och med början av 2004.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs Riksdagen följande lagförslag:

Lag

om ändring av lagen om avbytarservice för lantbruksföretagare

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i lagen den 20 december 1996 om avbytarservice för lantbruksföretagare (1231/1996) 10 § 4 mom.,
ändras 3 § 2 mom., 4 § 2 mom., 7 g och 31 §, 32 § 2 mom. 3 punkten samt 34, 43 och 44 §, av dessa lagrum 4 § 2 mom. och 7 g § sådana de lyder i lag 1135/2001, samt
fogas till 5 §, sådan den lyder i lag 1135/2001, ett nytt 2 mom. och till 12 §, ett nytt 3 mom. som följer:

3 §

Definition på lantbruksföretagare

Såsom lantbruksföretagare betraktas också sådan lantbruksidkare i åldern 15-18 år som i fråga om andra villkor än åldern uppfyller villkoren för försäkring enligt 1 mom. 1 punkten.

4 §

Lantbruksföretagare som har rätt till semester

Utän hinder av 1 mom. har en lantbruksföretagare inte rätt till semester

1) under det kalenderår under vilket företagarens skyldighet att uppta i 3 § 1 mom. 1 punkten avsedd försäkring börjar, med undantag för den semesterrätt som lantbruksföretagare i samma lantbruksföretag inte har tagit ut under kalenderåret i fråga, och inte

2) under den tid företagaren får tillsvidare beviljad full invalidpension, rehabiliteringsstöd som motsvarar full invalidpension eller arbetslöshetspension.

5 §

Lantbruksföretagare som har rätt till vikariehjälp

Utän hinder av 1 mom. har en lantbruksföretagare inte rätt till vikariehjälp under den

tid företagaren får tillsvidare beviljad full invalidpension eller arbetslöshetspension.

7 g §

Vikariehjälp för person som gått i ålderspension

Utän hinder av vad som bestäms ovan i denna lag har en lantbruksidkare som gått i ålderspension rätt till vikariehjälp om behovet av vikariehjälp har uppkommit innan lantbruksidkaren gick i ålderspension.

I det fall som avses i 1 mom. lämnas vikariehjälp för högst 60 dagar under de sex månader som följer efter det att han eller hon gått i ålderspension.

12 §

Kommun som lokal enhet

Pensionsanstalten kan med vederbörande ministeriums samtycke i uppdragsavtalet förbinda sig till att för kostnader för förvaltningsuppgifter som denna lag orsakar betala till kommunen en ersättning som är större än vad kommunen enligt 33 § har rätt till. Tilläggsersättning kan betalas bara om de omständigheter som påverkar ändamålsenlig skötsel av förvaltningsuppgifterna inom den av kommunen upprätthållna lokala enhetens område avviker tydligt och i avsevärd grad från övriga lokala enheters motsvarande omständigheter, varför kostnaderna för förvaltningsuppgifter är högre än vanligt. Ytterliga-

re krävs att den större ersättningen som bestäms i 33 § prövas nödvändig för att lantbruksföretagarens rätt till avbytar-service skall kunna genomföras enligt denna lag.

31 §

Pensionsanstaltens förvaltningskostnader

Av statens medel betalas årligen till pensionsanstalten en skälig ersättning som beräknas på kalkylmässiga grunder:

1) för de förvaltningskostnader som skötseln av uppgifterna enligt denna lag orsakar pensionsanstalten,

2) för de tilläggskostnader som åsamkas pensionsanstalten genom det i 12 § 3 mom. avsedda avtalsvillkoret i uppdragsavtalet till den del som den till kommunen med stöd av 33 § betalade ersättningen är otillräcklig, samt

3) för de tilläggskostnader som åsamkas pensionsanstalten och beror på organisering av den lokala förvaltningen med hjälp av pensionsanstaltens egen lokala enhet, till den del som den till kommunen med stöd av 33 § betalade ersättningen är otillräcklig. Tilläggsersättning kan betalas bara om de omständigheter som påverkar ändamålsenlig skötsel av förvaltningsuppgifterna inom den av pensionsanstalten upprätthållna lokala enhetens område avviker tydligt och i avsevärd grad från övriga lokala enheters motsvarande omständigheter, varför kostnaderna för förvaltningsuppgifterna är högre än vanligt. Ytterligare krävs att den i 33 § avsedda större ersättningen prövas nödvändig för att lantbruksföretagarens rättigheter till avbytar-service skall kunna genomföras enligt denna lag.

På pensionsanstaltens framställning beslutar vederbörande ministerium årligen om de i 1 mom. avsedda ersättningsbeloppen samt om fördelningen av de i 1 mom. 2 och 3 punkten avsedda ersättningarna.

32 §

Kostnaderna för den lokala förvaltningen

3) den uppskattade ändringen i kostnadsnivån så som föreskrivs i 4 § 2 mom. lagen om statsandelar till kommunerna (1147/1996).

34 §

Ersättande av kostnader för den lokala förvaltningen till kommun som ingått uppdragsavtal

Från och med ingången av finansåret betalar pensionsanstalten till en kommun som ingått uppdragsavtal månatligen, senast den 11 varje månad, en tolfedel av den ersättning som kommunen har rätt till enligt 33 § och uppdragsavtalet.

43 §

Sökande av ändring

I beslut som pensionsanstalten har fattat med stöd av 42 § får ändring sökas genom besvär hos förvaltningsdomstolen. Besvären riktas till den förvaltningsdomstol inom vars domkrets den lokala enhetens verksamhetsställe finns.

I förvaltningsdomstolens beslut enligt 1 mom. får ändring inte sökas genom besvär. Besvär får likväl anföras över ett beslut av förvaltningsdomstolen i ett i 29 § avsett ärende.

I fråga om sökande av ändring gäller i övrigt vad som bestäms i förvaltningsprocesslagen (586/1996).

44 §

Avgörande av meningsskiljaktigheter som beror på uppdragsavtal

Meningsskiljaktigheter som beror på uppdragsavtal samt meningsskiljaktigheter som hänför sig till ersättande av kostnader som avses i 33 och 35 § och som inte kan biläggas mellan pensionsanstalten och den kommun som ingått uppdragsavtalet, avgörs som ett förvaltningstvistemål av den förvaltningsdomstol inom vars domkrets vederbörande kommunen finns.

Denna lag träder i kraft den 2004. Åtgärder som verkställigheten av lagen
Lagens 12 § 3 mom. tillämpas från och förutsätter får vidtas innan lagen träder i
med den 1 januari 2004 och 3 § 2 mom., 4 § kraft.
2 mom. och 7 g § från och med den 1 januari
2005.

Helsingfors den 2 april 2004

Republikens President

TARJA HALONEN

Omsorgsminister *Liisa Hyssälä*

*Bilaga
Parallelltext*

Lag

om ändring av lagen om avbytar-service för lantbruksföretagare

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i lagen den 20 december 1996 om avbytar-service för lantbruksföretagare (1231/1996) 10 § 4 mom.,
ändras 3 § 2 mom., 4 § 2 mom., 7 g och 31 §, 32 § 2 mom. 3 punkten samt 34, 43 och 44 §, av dessa lagrum 4 § 2 mom. och 7 g § sådana de lyder i lag 1135/2001, samt
fogas till 5 §, sådan den lyder i lag 1135/2001, ett nytt 2 mom. och till 12 §, , ett nytt 3 mom. som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

3 §

Definition på lantbruksföretagare

Såsom lantbruksföretagare betraktas också sådan lantbruksidkare i åldern 15—17 år som i fråga om andra villkor än åldern uppfyller villkoren för försäkring enligt 1 mom. 1 punkten.

Såsom lantbruksföretagare betraktas också sådan lantbruksidkare i åldern 15—18 år som i fråga om andra villkor än åldern uppfyller villkoren för försäkring enligt 1 mom. 1 punkten.

4 §

Lantbruksföretagare som har rätt till semester

Utan hinder av 1 mom. har en lantbruksföretagare inte rätt till semester

1) under det kalenderår under vilket företagarens skyldighet att uppta i 3 § 1 mom. 1 punkten avsedd försäkring börjar, med undantag för den semesterrätt som lantbruksföretagare i samma lantbruksföretag inte har tagit ut under kalenderåret i fråga,

2) under den tid företagaren får rehabiliteringsstöd som motsvarar full invalidpension, och inte heller

3) efter det kalenderår under vilket företagaren har fyllt 65 år.

Utan hinder av 1 mom. har en lantbruksföretagare inte rätt till semester

1) under det kalenderår under vilket företagarens skyldighet att uppta i 3 § 1 mom. 1 punkten avsedd försäkring börjar, med undantag för den semesterrätt som lantbruksföretagare i samma lantbruksföretag inte har tagit ut under kalenderåret i fråga; och inte

2) under den tid företagaren får *tillsvidare beviljad full invalidpension*, rehabiliteringsstöd som motsvarar full invalidpension eller *arbetslöshetspension*.

5 §

Lantbruksföretagare som har rätt till vikariehjälp

Utan hinder av 1 mom. har en lantbruksföretagare inte rätt till vikariehjälp under den tid företagaren får tillsvidare beviljad full invalidpension eller arbetslöshetspension.

7 g §

Vikariehjälp för lantbruksföretagare som fyllt 65 år

Utan hinder av vad som bestäms ovan i denna lag har en lantbruksföretagare som fyllt 65 år rätt till vikariehjälp endast om behovet av vikariehjälp har uppkommit innan lantbruksföretagaren har fyllt 65 år. Lantbruksföretagaren har då rätt att få vikariehjälp för högst 60 dagar under de sex månader som följer efter det att han eller hon har fyllt 65 år.

7 g §

*Vikariehjälp för **person som gått i ålderspension***

Utan hinder av vad som bestäms ovan i denna lag har en *lantbruksidkare som gått i ålderspension* rätt till vikariehjälp om behovet av vikariehjälp har uppkommit *innan lantbruksidkaren gick i ålderspension.*

I det fall som avses i 1 mom. lämnas vikariehjälp för högst 60 dagar under de sex månader som följer efter det att han eller hon gått i ålderspension.

10 §

Ordnande av den lokala förvaltningen

Pensionsanstalten, den lokala enheten och dess ansvarsperson skall vid behandlingen av ärenden enligt denna lag i tillämpliga delar iaktta lagen om förvaltningsförfarande (598/82).

(4 mom. upphävs)

12 §

Kommun som lokal enhet

Pensionsanstalten kan med vederbörande ministeriums samtycke i uppdragsavtalet förbinda sig till att för kostnader för för-

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

valtningsuppgifter som denna lag orsakar betala till kommunen en ersättning som är större än vad kommunen enligt 33 § har rätt till. Tilläggsersättning kan betalas bara om de omständigheter som påverkar ändamålsenlig skötsel av förvaltningsuppgifterna inom den av kommunen upprätthållna lokala enhetens område avviker tydligt och i avsevärd grad från övriga lokala enheters motsvarande omständigheter, varför kostnaderna för förvaltningsuppgifter är högre än vanligt. Ytterligare krävs att den större ersättningen som bestäms i 33 § prövas nödvändig för att lantbruksföretagarens rätt till avbytarservice skall kunna genomföras enligt denna lag.

31 §

Pensionsanstaltens förvaltningskostnader

Av statens medel betalas årligen till pensionsanstalten en kalkylerad skälig ersättning för de förvaltningskostnader som skötseln av uppgifterna enligt denna lag orsakar pensionsanstalten.

31 §

Pensionsanstaltens förvaltningskostnader

Av statens medel betalas årligen till pensionsanstalten en skälig ersättning som beräknas på kalkylmässiga grunder:

1) för de förvaltningskostnader som skötseln av uppgifterna enligt denna lag orsakar pensionsanstalten,

2) för de tilläggskostnader som åsamkas pensionsanstalten genom det i 12 § 3 mom. avsedda avtalsvillkoret i uppdragsavtalet till den del som den till kommunen med stöd av 33 § betalade ersättningen är otillräcklig, samt

3) för de tilläggskostnader som åsamkas pensionsanstalten och beror på organisering av den lokala förvaltningen med hjälp av pensionsanstaltens egen lokala enhet, till den del som den till kommunen med stöd av 33 § betalade ersättningen är otillräcklig. Tilläggsersättning kan betalas bara om de omständigheter som påverkar ändamålsenlig skötsel av förvaltningsuppgifterna inom den av pensionsanstalten upprätthållna lokala enhetens område avviker tydligt och i avsevärd grad från övriga lokala enheters motsvarande omständigheter, varför kostnaderna för förvaltningsuppgifterna är högre än vanligt. Ytterligare krävs att den i 33 § avsedda större ersättningen prövas nödvändig för att lantbruksföretagarens rättigheter till avbytarservice skall kunna

På framställning av pensionsanstalten fastställer behörigt ministerium grunderna för ersättningen enligt 1 mom.

genomförs enligt denna lag.

På pensionsanstaltens framställning beslutar vederbörande ministerium årligen om de i 1 mom. avsedda ersättningsbeloppen samt om fördelningen av de i 1 mom. 2 och 3 punkten avsedda ersättningarna.

32 §

Kostnaderna för den lokala förvaltningen

3) uppskattade ändringar i kostnadsnivån så som stadgas i 5 § 2 mom. lagen om statsandelar till kommunerna (688/92).

3) den uppskattade ändringen i kostnadsnivån så som föreskrivs i 4 § 2 mom. lagen om statsandelar till kommunerna (1147/1996).

34 §

Ersättande av kostnader för den lokala förvaltningen till kommun som ingått uppdragsavtal

Från och med ingången av finansåret betalar pensionsanstalten till en kommun som ingått uppdragsavtal månatligen, senast den 11 varje månad, en tolfedel av den ersättning som avses i 33 §.

Ersättningen betalas minskad med 10 procent om det inte är möjligt att med hjälp av automatisk databehandling överföra de uppgifter som behövs för verkställigheten av denna lag mellan pensionsanstalten och den lokala enheten.

43 §

Sökande av ändring

I beslut som pensionsanstalten har fattat med stöd av 42 § får ändring sökas genom besvär hos länsrätten inom 30 dagar från delfåendet. Besvären riktas till länsrätten i det län inom vars domkrets den lokala enhetens verksamhetsställe finns.

I länsrättens beslut enligt 1 mom. får ändring inte sökas genom besvär. Besvär får likväl anföras över länsrättens beslut i ett

34 §

Ersättande av kostnader för den lokala förvaltningen till kommun som ingått uppdragsavtal

Från och med ingången av finansåret betalar pensionsanstalten till en kommun som ingått uppdragsavtal månatligen, senast den 11 varje månad, en tolfedel av den ersättning som kommunen har rätt till enligt 33 § och uppdragsavtalet.

43 §

Sökande av ändring

I beslut som pensionsanstalten har fattat med stöd av 42 § får ändring sökas genom besvär hos förvaltningsdomstolen. Besvären riktas till den förvaltningsdomstol inom vars domkrets den lokala enhetens verksamhetsställe finns.

I förvaltningsdomstolens beslut enligt 1 mom. får ändring inte sökas genom besvär. Besvär får likväl anföras över ett beslut av

Gällande lydelse

ärende som avses i 29 §.

Om sökande av ändring gäller i övrigt förvaltningsprocesslagen (586/96).

44 §

Avgörande av meningsskiljaktigheter som beror på uppdragsavtal

Meningsskiljaktigheter som beror på uppdragsavtal samt meningsskiljaktigheter som hänför sig till ersättande av kostnader som avses i 33 och 35 §§ och som inte kan biläggas mellan pensionsanstalten och den kommun som ingått uppdragsavtalet, avgörs som ett förvaltningstvistemål enligt 69 § förvaltningsprocesslagen av länsrätten i det län inom vars domkrets kommunen finns.

Föreslagen lydelse

förvaltningsdomstolen i ett i 29 § avsett ärende.

I fråga om sökande av ändring gäller i övrigt vad som bestäms i förvaltningsprocesslagen (586/1996).

44 §

Avgörande av meningsskiljaktigheter som beror på uppdragsavtal

Meningsskiljaktigheter som beror på uppdragsavtal samt meningsskiljaktigheter som hänför sig till ersättande av kostnader som avses i 33 och 35 § och som inte kan biläggas mellan pensionsanstalten och den kommun som ingått uppdragsavtalet, avgörs som ett förvaltningstvistemål av *den förvaltningsdomstol* inom vars domkrets vederbörande kommunen finns.

Denna lag träder i kraft den 2004.

Lagens 12 § 3 mom. tillämpas från och med den 1 januari 2004 och 3 § 2 mom., 4 § 2 mom. och 7 g § från och med den 1 januari 2005.

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan lagen träder i kraft.
